

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด People's Participation of the 5 Precepts Village Development at Selaphum District, Roi Et Province

กัลยาณี สุกชีวิน¹ และเวชสุวรรณ อาจวิชัย²
kanlayanee Sukacheewin¹ and Watesuwan Artwichai²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : yingkn1@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test (Independent Samples) และ F-test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านสุราเมรัยมีชขปมาทฎฐานา เวมณี คือ ไม่เสพของมีนเมารองลงมา ด้านอนินนาทานา เวมณี คือ ไม่เอาของที่เขา มิได้ให้และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านปาณาติปาตา เวมณี คือ ไม่ทำลายชีวิต 2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันส่วนจำแนกตามอายุ และอาชีพ ด้านปาณาติปาตา เวมณี คือ ไม่ทำลายชีวิตและด้านกาเมสุมิจฉาจาธา เวมณี คือ ไม่ประพฤติผิดในกามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการรักษาศีล 5 ในชุมชน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม; ประชาชน; การพัฒนาหมู่บ้านศีล 5

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to study the People's participation level of the 5 Precepts village development at Selaphum District, Roi Et Province, 2) to compare the participant of the 5 Precepts village development at Selaphum District, Roi Et Province, and 3) to suggest guidelines for People's participation of the 5 Precepts village development at Selaphum District, Roi Et Province. The sample consisted of 390 people in the 5 Precepts village development at Selaphum District, Roi Et Province. The tool used to collect data is a questionnaire. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, t-test(Independent Samples) and F-test (One-way ANOVA).

The results showed that : 1. The People's participation level of the 5 Precepts village development at Selaphum District, Roi Et Province: overall, was at a high level. When considering in each aspect sorted from the highest to the lowest were Suramerayajjapamatthana Veramani means to no drinking intoxicants, followed by Atinnatana Veramani means to no taking things without permission, and the lowest was Panatipata Veramani which means to non-destructive life. 2. The comparison results of participant level of the 5 Precepts village development at Selaphum District, RoiEt Province, classified by gender: overall and by aspect were no difference. In part of classified by age and occupation, in aspect of Panatipata Veramani, means to non-destructive life and Kamesumicchajara Veramani, means to no committing sexual misconduct was a statistically significant difference at the .05 level, the others were no different. 3. Recommendations for people's participation of the 5 Precepts village development at Selaphum District, RoiEt Province: there should be involved in giving advice on observing the 5 precepts in the community.

Keywords : Participation; People; The 5 Precepts Village Development

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สังคมไทยเป็นสังคมพุทธเพราะประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาและพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานในวิถีชีวิตของคนไทย ดังจะเห็นได้การดำเนินชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมต่างๆ ได้รับอิทธิพลหล่อหลอมด้วยหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ซึ่งอยู่ในความคิดหรือชีวิตจิตใจของคนไทยเป็นเวลานาน สามารถสังเกตได้จากผลสะท้อนที่ปรากฏออกมาในด้านต่างๆ เช่น วิถีชีวิตทัศนคติ พฤติกรรมนิสัยใจคอของคนไทยตลอดจนถึงวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ลักษณะดังกล่าวซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยการนำมาปฏิบัติดัดแปลงให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเรื่องศีลที่ถือว่าเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่ชาวพุทธจะพึงมี แต่ในปัจจุบันนี้พฤติกรรมและอารมณ์ของบุคคลในสังคมไทยนับว่ามีปัญหาขั้นรุนแรง เช่น ปัญหาพิษสุราเรื้อรัง สิ่งเสพติด การฆ่าคนกล่าวได้ว่าสาเหตุปัญหาที่แท้จริงของการที่สังคมมีปัญหาการใช้ความรุนแรงและไม่สงบสุขมิใช่มีสาเหตุมาจากเรื่องความเห็นต่างทางการเมืองเท่านั้น แต่แท้จริงแล้วเป็นเรื่องของศีลธรรมของคนในสังคม จึงเป็นให้สังคมไม่สงบสุขและขาดความปรองดอง (บุษรา วงศ์รักศักดิ์, 2555)

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี อุตสาหกรรม เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมโดยรวมของประเทศทั้งในด้านดีและด้านเสียอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้น สำหรับประเทศไทยได้มีนักวิชาการหลายท่านพยายามอธิบายแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้เสนอแนวคิดใหม่ คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งผนวกกับแนวทางการพัฒนาแบบพุทธซึ่งเน้นการพัฒนาคนเป็นหลักและอธิบายถึงแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า "การพัฒนาที่ยั่งยืนมีลักษณะที่เป็นบูรณาการ คือทำให้เกิดเป็นองค์รวมหมายความว่าองค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่ง คือ มีดุลยภาพ หรือพูดอีกนัยหนึ่งคือการทำให้งิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ หรือ การพัฒนาที่สนองตอบความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบันโดยไม่กระทบกระเทือนความสามารถของคนรุ่นต่อไป" (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2540)

การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติเป็นการบริหารนโยบายที่ครอบคลุมถึงสมรรถนะขององค์กร พฤติกรรมขององค์กร ปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและกลุ่มบุคคล การใช้ทรัพยากรทางการบริหารทั้งหมดตลอดจนความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งสภาพแวดล้อมและปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ระบุไว้คณะสงฆ์ โดยเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชในขณะนั้น มีดำริที่จะเสริมสร้างและสมานฉันท์ของคนในชาติให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยมีแนวทางให้หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล จำนวน 5,914 หน่วยทั่วประเทศ

ดำเนินการอบรมประชาชนตามหัวข้ออบรม 8 หัวข้อ คือ ศีลธรรมและวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย สัมมาชีพ สันติสุข ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์ กตัญญูกตเวทิตาธรรมและสามัคคีธรรมโดยมอบหมายให้ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติร่วมกับคณะสงฆ์ หน่วยงานราชการ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรเครือข่ายชาวพุทธ ได้ขับเคลื่อนโครงการเพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าวและกำหนดเป้าหมายทุกตำบล ทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ พร้อมทั้งตั้งเป้าตัวชี้วัด ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม ภายใน 5 ปี (คณะกรรมการโครงการฯ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ส่วนกลาง, 2559)

หมู่บ้านศีล 5 เกิดขึ้นครั้งแรกจากการดำเนินนโยบายโดยใช้ศาสนานำการเมืองของพระเจ้าอยู่หัวพระมหารัชฆังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช วัดปากน้ำ กรุงเทพมหานคร โดยมุ่งเน้นที่จะเสริมสร้างความปรองดอง และสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความกลมเกลียวกัน ลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคง และปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน โดยให้พุทธศาสนิกชนได้ยึดหลักศีล 5 มาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ดังที่โอวาทที่ท่านได้ประทานในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2557 ว่า “อันว่า ศีล 5 เป็นการสำคัญมนุษย์ เมื่อทุกคนมีศีล 5 ด้วยกัน สังคมนั้น ๆ คือ ประชาชนย่อมจะอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อเป็นไปได้ ขอให้ชื่อหมู่บ้านนั้นว่า หมู่บ้านรักษาศีล 5”

หมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นหนึ่งในหมู่บ้านในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการปฏิบัติรักษาศีลในวันสำคัญทางศาสนา เมื่อถึงวันพระประชาชนจะหยุดภารกิจ เพื่อไปรักษาศีล เพื่อเข้าวัดทำบุญฟังเทศน์นำหลักการศีล 5 มาใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งสร้างความสุขให้แก่ชุมชนไม่มีสิ่งเฝ้ายวนใจในหมู่บ้านซึ่งเป็นผลให้ประชาชนในชุมชนมีชีวิตอยู่อย่างสันติสุข นับว่าเป็นชุมชนที่สามารถนำมาศึกษาเพื่อค้นหาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในการพัฒนาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มีความก้าวหน้าและยั่งยืน ตอบสนองโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในระยะที่ 3 คือ สามารถนำไปส่งเสริมคุณภาพชีวิต ก่อเกิดวิถีชีวิตไทย และสืบสานส่งเสริมทางศาสนา

แนวทางการแก้ปัญหาของประเทศในเรื่องของการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ พื้นฐานที่สำคัญคือ ความเชื่อที่ว่า การเกิดสันติภาพนั้นมิใช่ใช้กำลังซึ่งเป็นการนำมา ซึ่งความขัดแย้งในภายหลัง แต่สันติภาพเป็นภาวะที่คนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข โดยปราศจากความรุนแรงต่อกัน เป็นสภาพที่มีระเบียบข้อบังคับที่ทุกฝ่ายพึงพอใจที่จะปฏิบัติและเป็นการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้กำลังเป็นความสงบที่เกิดจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด (ประสิทธิ์ ลาภพิทักษ์มงคล, 2558) ทั้งนี้ผู้นำประเทศในยุคปัจจุบัน ได้ตระหนักเห็นความสำคัญของการใช้มิติทางศาสนาที่คนไทยเลื่อมใส ศรัทธา ส่งเสริมให้คนไทยรักษาศีล 5 โดยการน้อมนำพระดำริของ สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่พระสังฆราช จัดทำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5: ชาวประชาเป็นสุข เพื่อให้เด็กเยาวชนและประชาชนได้

ตระหนักถึงคุณค่าของการรักษาศิล 5 เพื่อความสงบสุขร่มเย็นแต่ตนเอง ครอบครัวและประเทศชาติ นับว่าเป็นแนวทางที่สามารถทำให้ประเทศเกิดความปรองดองสามัคคีอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามในการดำเนินการนี้จะประสบผลสัมฤทธิ์ได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนของสังคมทั้งฝ่ายการคณะสงฆ์และฆราวาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

ดังนั้น การขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศิล 5 จึงมีการดำเนินการไปพร้อมๆ กันทั้งประเทศ แต่ความสำเร็จของนโยบายมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยแต่ละพื้นที่ การขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผลสำเร็จมากขึ้น จำเป็นต้องมีรูปแบบตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) เพื่อเป็นตัวอย่างที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ขับเคลื่อนโครงการให้ประสบความสำเร็จได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมหมู่บ้านศิล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำไปใช้พัฒนาชุมชนให้ประสบความสำเร็จอย่างแพร่หลายต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศิล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศิล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และอาชีพ

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศิล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศิล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 ทำให้ทราบแนวการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศิล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.3 ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 ของหมู่บ้านอื่นๆ ต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในชุมชนหมู่บ้านศิล 5 ที่มีอายุ 20 ปี ขึ้นไปในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน รวมทั้งสิ้น 101,562 คน (ทะเบียนราษฎร อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ปี พ.ศ. 2562) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในหมู่บ้านศิล 5

ที่มีอายุ 20 ปี ขึ้นไปในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 390 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan, 1970) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด หากคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้เทคนิค IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และทดลองใช้ (Try-out) กับบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อเท่ากับ 0.46-0.89 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test (Independent Samples) และ F-test (One-way ANOVA)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. การมีส่วนร่วมด้านปาณาติปาตา เวรมณี คือ ไม่ทำลายชีวิต	4.09	0.75	มาก	5
2. การมีส่วนร่วมด้านอนินนาทานา เวรมณี คือ ไม่เอาของที่เขามิได้ให้	4.20	0.73	มาก	2
3. การมีส่วนร่วมด้านกาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี คือ ไม่ประพฤติผิดในกาม	4.17	0.73	มาก	3
4. การมีส่วนร่วมด้านมุสาวาทา เวรมณี คือ ไม่พูดเท็จ	4.16	0.74	มาก	4
5. การมีส่วนร่วมด้านสุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา	4.26	0.69	มาก	1

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมู่บ้านศีล 5	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
เวรมณี คือ ไม่เสพของมีนเมา				
รวม	4.18	0.72	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18, S.D.=0.72$) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ การมีส่วนร่วมด้านสุราเมรัยมีชขปมาที่ภูฐานา เวรมณี คือ ไม่เสพของมีนเมา ($\bar{X} = 4.26, S.D.= 0.69$) รองลงมา การมีส่วนร่วมด้านอหินนาทานา เวรมณี คือ ไม่เอาของที่เขาไม่ได้ให้ ($\bar{X} = 4.20, S.D.= 0.73$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การมีส่วนร่วมด้านปาณาติปาตา เวรมณี คือ ไม่ทำลายชีวิต ($\bar{X} = 4.09, S.D.= 0.75$)

5.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันส่วนจำแนกตามอายุ และอาชีพ ด้านปาณาติปาตา เวรมณี คือ ไม่ทำลายชีวิตและด้านกาเมสุมิจจาจารา เวรมณี คือไม่ประพฤติผิดในกามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดจากการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด

5.3.1 การมีส่วนร่วมด้านปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากปาณาติบาต ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการความผิดต่างๆ ที่เกิดจากการกระทำผิดต่อชีวิต เช่น ไม่จ้างวานให้เขาฆ่าด้วยการใช้อาวุธ มีด ปืน ระเบิด หรืออาวุธอื่นๆ ที่สามารถฆ่าได้ถึงแก่ความตายได้ หรือด้วยยาพิษซึ่งบริโภคแล้วถึงแก่ความตายได้

5.3.2 การมีส่วนร่วมด้านอหินนาทานา เวรมณี คือ ไม่เอาของที่เขาไม่ได้ให้ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการความผิดที่เกิดจากการลักทรัพย์ด้วยตนเอง สนับสนุนให้เขาลักทรัพย์ ชี้เบาะแส หรือรับซื้อทรัพย์ที่เขาลักมา

5.3.3 การมีส่วนร่วมด้านกาเมสุมิจจาจารา เวรมณี คือ ไม่ประพฤติผิดในกาม ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความผิดในกาม ประพฤติผิดต่อสามีและภรรยาเขาด้วยวิธีการต่างๆ พูดเกี้ยวในเชิงขู่สาวกับบุตรและธิดาเขา หรือไม่ชักชวนให้บุตรและธิดาเขามาร่วมหลับนอนกับตน

5.3.4 การมีส่วนร่วมด้านมุสาวาทา เวรมณี คือ ไม่พูดเท็จ ไม่ควรพูดเท็จโกหกเขา เช่น ไม่พูดคำเท็จที่เป็นคำไม่จริงต่อเขาด้วยวิธีการต่างๆ หรือไม่พูดคำเท็จบิดเบือนต่อเขา และไม่พูดเท็จให้เขา

เข้าใจผิดคิดเคลื่อนจากความจริง ไม่พูดให้เขาเข้าใจผิดด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ไม่พูดให้เขาเข้าใจผิดคิดว่า เป็นความเป็นจริง

5.3.5 การมีส่วนร่วมด้านสุราเมรัยมีชขปมาทฎฐานา เวมณี คือ ไม่เสพของมีนเมา ไม่ควรเสพของมีนเมา คือ ไม่เสพของมีนเมาด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ไม่ดื่มสุราเปียร์ กัญชา ผีน เอโรอิน ยาบ้า ยาไอให้โทษ และไม่เสพของมีนเมาให้โทษทุกชนิด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ไม่ว่าจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคน ร่วมคิด ร่วมมือ ร่วมปฏิบัติ ร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลง เป็นเทคนิคอย่างหนึ่ง ที่ผู้บริหารต้องการ เพราะเมื่อบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้ว จะไม่ค่อยเกิดการต่อต้าน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงาน ทำให้บุคคลได้ร่วมเข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะไม่ค่อยเกิดการต่อต้าน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงานทำให้บุคคลได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน บุคคลจะรู้สึกพึงพอใจในผลงานที่เกิดขึ้นและเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เกิดความมุ่งมั่นในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับองค์กร เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์กรและสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Davis & Newstrom (1989) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และความรู้สึกนึกคิดของแต่ละคน ที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของกลุ่ม หรือเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยทำให้มีความสำเร็จ ซึ่งเป็นเป้าหมายของกลุ่ม หรือเป็นความรับผิดชอบต่อกิจกรรมร่วมกันด้วยการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) ช่วยเหลือ (Contribution) และร่วมรับผิดชอบ (Responsibility) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิฎา ศิริวรสกุล, วัชรินทร์ อินทรพรม (2561) ได้ศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัย ด้านสุราเมรัยมีชขปมาทฎฐานา เวมณี คือ ไม่เสพของมีนเมาเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศีล 5 คือ การรักษาชีวิตให้ยืนยาว รักษาทรัพย์สมบัติให้มั่นคงรักษาครอบครัวให้อบอุ่น รักษาสังขและมิตรภาพให้ยั่งยืน รักษาสติปัญญาของตนเองให้สมบูรณ์และเป็นเครื่องป้องกันตนเองจากความทุกข์ เข้าถึงความสุขได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นศีลมีประโยชน์และอันสงส์แก่ผู้รักษาศีลตลอดกาล“ศีล” นี้ แปลว่า ปกติ คือทำกายและวาจาให้เป็นปกติให้เรียบร้อย ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใด, แปลว่า เย็น คือทำให้เป็นคนเยือกเย็น ทำให้เย็นกาย เย็นใจ ไม่ต้องเดือดร้อนเพราะ

ขาดศีล, แปลว่า เกษม คือปลอดภัย ทำให้เบาอกเบาใจ อีกอย่างหนึ่ง คำว่าศีลนี้ มีความหมายเป็น สีสนะ กล่าวคือเป็นมูลราก สอนคำว่า “สีสนะ” นี้ ก็คือกิริยาที่รวมเอาไว้อย่างดี หมายถึงความที่กรรมในทวารมี กายกรรมเป็นต้น ไม่กระจัดกระจายโดยความมีระเบียบอันดีอย่างหนึ่ง คือความเข้าไปรับไว้ หมายถึง ความเป็นที่รองรับโดยความเป็นที่ตั้งอาศัยแห่งกุศลธรรมทั้งหลายหรืออีกนัยหนึ่งว่าศีล คือ เจตนา หมายถึง เจตนางดเว้นจากบาปกรรมมีปาณาติบาตเป็นต้นศีล คือ เจตสิก (ได้แก่กุศลธรรม คือ ความไม่โลภ ความไม่พยาบาท ความเห็นชอบ)ของบุคคลผู้งดเว้นจากบาปกรรมมีปาณาติบาต เป็นต้นศีล คือ การสำรวม หมายถึง ความสำรวมในปาติโมกข์ ความสำรวมอย่างมีสติ สำรวมด้วยความรู้สำรวมด้วยความอดทน และ สำรวมด้วยความเพียรพยายามศีล คือ ความไม่ล่องละเมิด หมายถึง การไม่ล่องละเมิดด้วยกาย หรือด้วย วาจาของผู้ที่สมาทานศีลแล้ว พระพุทธโฆสเถระ (2546) สอดรับกับงานวิจัยของ พระครูสุพัฒน์กาญจนกิจ (2561) การพัฒนารูปแบบการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ผลการวิจัยพบว่า โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ความเป็นมาจากคณะสงฆ์ ที่จะเสริมสร้างและสมานฉันท์ ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบสุข มีความสามัคคีกัน ด้วยการประพฤติตามหลักศีล 5 ในการดำเนิน ชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้สังคมไทยมีคุณธรรม จริยธรรม และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้กับตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอ เสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันส่วนจำแนกตามอายุ และ อาชีพ ด้านปาณาติบาต เวรณีย์ คือ ไม่ทำลายชีวิตและด้านกาเมสุมิฉฉาจารา เวรณีย์ คือ ไม่ประพฤติผิด ในกามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ และอาชีพ มีความคิดเห็นตรงกันกล่าวคือ ศีล 5 ที่บุคคลพึงรักษาในฐานะเป็น พื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของบุคคลและสังคมมีหลายข้อที่บุคคลจะพึงรักษาซึ่งตามหลักพระพุทธศาสนา เรียกว่า “สิกขาบท” คือ การมีเจตนางดเว้น จากการไม่ทำลายชีวิตของสัตว์ทั้งหลาย มีความประพฤติหรือ มีการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นการไม่ถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ไม่ลักขโมยมีพฤติกรรมหรือ มีการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านทรัพย์สินและกรรมสิทธิ์ต่างๆ บุคคลอื่น ครอบครองอยู่ ไม่ประพฤติผิดในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกามารมณ์ ไม่พูดเท็จ โกหก หลอหลวง ยุแหยง ส่อเสียด ในทางเสียหาย ไม่เสพสิ่งของมีนเมา คือ สุรา ยาเสพติด อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุภาพร วัชรพงศ์ (2558) ได้ศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 5 นำร่องอำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษา พบว่าพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของ ประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่องอำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกามมากที่สุด รองลงมาคือการรักษา ศีลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์การรักษาศีลข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย การรักษาศีลข้อ 1 เว้นจากการ

ฆ่าสัตว์และการรักษาศีลข้อที่ 4 เว้นจากการหยุดผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่องอำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตาม เพศอายุ ระดับการศึกษาอาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่องอำเภอเมืองสระแก้วจังหวัดสระแก้วที่มีเพศอายุการศึกษาอาชีพ และรายได้แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมรักษาศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ชุมชนควรดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในการกำหนดนโยบายให้เป็นนโยบายที่ดี

7.1.2 องค์กรควรดำเนินงานจึงเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ และการจัดกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี และกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ดำเนินการตามปกติและเป็นประจำ

7.1.3 ควรมีการอบรมวิทยากรหรือมีวิทยากรในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ มาให้ความรู้กับประชาชน และคณะกรรมการขับเคลื่อนในระดับตำบลจะส่งผลให้การดำเนินการตามนโยบายเป็นไปอย่างบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ควรดำรงตนอย่างโดยงดเว้นจากการไม่ทำลายชีวิตของสัตว์ทั้งหลาย มีความประพฤติหรือมีการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่น

7.2.2 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ให้เกิดขึ้น เช่น วัสดุธรรมเมื่อรู้แล้วจะได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและสร้างสรรค์ในตัวเองในคนอื่นซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพต่อไป

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรศึกษาวิเคราะห์หลักศีล 5 เพื่อเผยแพร่และเพื่อนำไปสู่ภาคปฏิบัติอย่างได้ผลและมั่นคง

7.3.2 ควรศึกษาวิเคราะห์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในการบริหารจัดการองค์กรชุมชนให้เกิดสันติสุข

8. บรรณานุกรม

คณะกรรมการโครงการฯ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ส่วนกลาง. (2559). รายงานการตรวจติดตามโครงสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ประจำปี 2559. กรุงเทพฯ : อัมพทฤษฎ์ ศรีเอทนิว.

- บุษรา วงศ์รักศักดิ์. (2555).ภาวะผู้นำการบริหารงานท้องถิ่นไทยสู่ความเป็นเลิศ. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญา
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประสิทธิ์ ลาภพิทักษ์มงคล. (2558). คุณลักษณะผู้ประนีประนอม:แนวคิดและการพัฒนาตามหลักพุทธ
สันติวิธี. วารสารมหาจุฬานาครธรรม. 6(10). 5678-5687.
- พระครูสุพัฒนกาญจนกิจ. (2561). การพัฒนารูปแบบการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ใน
โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 6(2). 571-583.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2540). พุทธธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช.
- พระพุทธโฆสเถระ. (2546). คัมภีร์วิสุทธิมรรค. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : บริษัท ประยูรวงศ์พรินท์ติ้ง จำกัด.
- วณิฎา ศิริวรสกุล, วัชรินทร์ อินทพรหม. (2561). รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5
ให้ประสบความสำเร็จ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี. 12(29). 203-209.
- สุภาพร วัชรคปต์. (2558). พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Davis & Newstrom (1989). **Human Behavior at Work: Organizational Behavior.** (7th ed).
New York : McGraw–Hill Book Company.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.